

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ОДЕСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ
ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ**

**ЗБІРНИК ТЕЗ ДОПОВІДЕЙ
79 НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
ВИКЛАДАЧІВ АКАДЕМІЇ**

Одеса 2019

Наукове видання

Збірник тез доповідей 79 наукової конференції викладачів академії
16 – 19 квітня 2019 р.

Матеріали, занесені до збірника, друкуються за авторськими оригіналами.
За достовірність інформації відповідає автор публікації.

Рекомендовано до друку та розповсюдження в мережі Internet Вченою радою
Одеської національної академії харчових технологій,
протокол № 9 від 02.04.2019 р.

Під загальною редакцією Заслуженого діяча науки і техніки України,
Лауреата Державної премії України в галузі науки і техніки,
д-ра техн. наук, професора Б.В. Єгорова

Укладач Т.Л. Дьяченко

Редакційна колегія

Голова

Єгоров Б.В., д.т.н., професор

Заступник голови

Поварова Н.М., к.т.н., доцент

Члени колегії:

Амбарцумянц Р.В., д-р техн. наук, професор

Безусов А.Т., д-р техн. наук, професор

Бурдо О.Г., д.т.н., професор

Віннікова Л.Г., д-р техн. наук, професор

Гапонюк О.І., д.т.н., професор

Жигунов Д.О., д.т.н., доцент

Іоргачова К.Г., д.т.н., професор

Капрельянц Л.В., д.т.н., професор

Коваленко О.О., д.т.н., ст.н.с.

Косой Б.В., д.т.н., професор

Крусір Г.В., д-р техн. наук, професор

Мардар М.Р., д.т.н., професор

Мілованов В.І., д-р техн. наук, професор

Осипова Л.А., д-р техн. наук, доцент

Павлов О.І., д.е.н., професор

Плотніков В.М., д-р техн. наук, доцент

Станкевич Г.М., д.т.н., професор,

Савенко І.І., д.е.н., професор,

Тележенко Л.М., д-р техн. наук, професор

Ткаченко Н.А., д.т.н., професор,

Ткаченко О.Б., д.т.н., професор

Хобін В.А., д.т.н., професор,

Хмельнюк М.Г., д.т.н., професор

Черно Н.К., д.т.н., професор

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ СИСТЕМНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТІЙКОГО ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ВИНОРОБНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Бондаренко С.А., д.е.н., доцент

Інститут проблем ринку та економіко-екологічних досліджень НАН України
Одеська національна академія харчових технологій, м. Одеса

Для обґрунтування концептуальних засад системного забезпечення стійкого інноваційного розвитку виноробних підприємств в Україні необхідно спиратись на загальноприйняті парадигми та виявлені тенденції розвитку, що ґрунтуються на даних проведеного аналізу.

Логіко-гіпотезна структура дослідження, яка є базисом досліджуваної проблематики, може бути описана такими положеннями.

Положення 1. Стійкий інноваційний розвиток є, з точки зору статичності, властивістю соціально-економічної системи набувати динамічних здатностей адаптуватися до мінливих умов зовнішнього середовища та, з позиції динаміки – є її здатністю до процесу доцільних, безперервних, необоротних, спрямованих, закономірних змін на інноваційній основі, що характеризуються переходом в якісно новий, більш досконалий стан.

Основними умовами забезпечення стійкого інноваційного розвитку системи є наявні ресурси, їх ефективне використання, відтворювальні процеси, належна організаційна структура і система управління, загальна культура і культура щодо інноваційного розвитку, яка має стати частиною корпоративної культури підприємства.

Положення 2. Інноваційний розвиток підприємства можливий лише за умови достатнього рівня потенціалу інноваційного розвитку як комплексу взаємопов'язаних ресурсів, компетенцій та здатностей до їх реалізації, та інноваційних бізнес-можливостей, як здатності системи менеджменту підприємства ефективно використовувати наявний потенціал для комерціалізації як окремих інноваційних проектів, так і для здійснення загального процесу інноваційних перетворень.

Таким чином, обов'язковими умовами нарощування потенціалу інноваційного розвитку підприємства є: функціональне і ефективне регуляторне середовище; якісне інформаційне забезпечення інноваційних процесів; повна узгодженість усіх об'єктів інноваційної інфраструктури; мотиваційні інструменти активізації інноваційної активності підприємств; забезпечення захищеності інтелектуальної власності.

Положення 3. Система управління інноваційним розвитком підприємства є складовою загальної системи управління і розглядаються як інтегрована система, що забезпечує цілісність, автономність і динамічність підприємства.

Інтегративне управління стійким інноваційним розвитком підприємства – це комплексне управління розвитком усіх складових елементів інноваційної системи на усіх рівнях, що орієнтується на узгодження інтересів підприємства з усіма агентами і учасниками, інтеграцію ресурсів, інформації і елементів інфраструктури. Якщо стратегія розвитку підприємства носить інноваційно-орієнтований характер, то під інтегративним управлінням стратегічним стійким інноваційним розвитком буде розумітися комплексне управління розвитком відносин з усіма учасниками, що орієнтується на узгодження їх інтересів, інтеграцію ресурсів і елементів інфраструктури та інноваційний розвиток.

Положення 4. Підґрунтям для визначення векторів стратегічного розвитку підприємства є здатність керівництва до ідентифікації і взаємоузгодженості цілей і можливостей підприємства з цілями і бажаннями стейкхолдерів.

Кожне цільове завдання розвитку підприємства залежить від цільових завдань виділених видів бізнес-процесів (внутрішніх і зовнішніх). Розраховані інтегровані коефіцієнти збалансованості розвитку виноробного підприємства за виділеними бізнес-

процесами можуть слугувати для виділення цілей розвитку підприємства.

Положення 5. Умовою забезпечення стійкості підприємства є здатність менеджерів своєчасно виявляти дисбаланси на конкретних ділянках бізнес-процесів, розробляти заходи для їх мінімізації або нівелювання, а також цільовий підхід до нарощування адаптивного потенціалу і самоорганізації підприємства.

Тобто, метою системи менеджменту є забезпечення збалансованості та результативності бізнес-процесів підприємства, що в майбутньому формує здатність підприємства до адаптивності, тобто гнучкого реагування на зміну умов зовнішнього середовища.

Положення 6. Для виноробних підприємств для забезпечення стійкого інноваційного розвитку необхідно знайти оптимальний баланс між реагуванням на ризики і стійкістю до них (формування ризикостійкості).

Система менеджменту, у відповідності до цілей розвитку підприємства, має функціонувати на засадах індикативного управління.

На основі значень індикаторів і ризиків підприємство має сформувати функціональні стратегії для попередження або нівелювання загроз і максимального використання своїх сильних сторін і можливостей. Оптимізація за виділеними бізнес-процесами реалізується за допомогою побудови економіко-математичної моделі з цільовою функцією (критерієм), що визначається відношенням темпу зростання цільового показника, наприклад, прибутку (EVA) до темпу зростання інтегрального коефіцієнта контролю з урахуванням обмежень за виробничими потужностями, збутом і бюджетом. Сенс цільового критерію полягає в знаходженні оптимального темпу зростання цільового показника, при якому адаптивність системи буде максимальна, а зростання витрат на систему контролю буде мінімальним.

Положення 7. Принципи забезпечення стійкого інноваційного розвитку виноробного підприємства мають суттєві відмінності, в залежності від рівнів управлінського впливу (стратегічного та оперативного) та рівнів системи забезпечення (макро-, мезо- та мікрорівні) внаслідок різних цілей, об'єктів та інструментарію управлінського впливу. З огляду на таке, пропонується холістична концепція стійкого інноваційного розвитку виноробних підприємств.

В результаті дослідження виділено такі принципи стійкого розвитку підприємства: цілеспрямованості, системності, збалансованості, інтегрованості, керованості, раціональності.

Положення 8. Головною метою системного забезпечення стійкого інноваційного розвитку підприємств є формування багаторівневої системи (екосистеми) інновацій, формування механізму адаптивного управління стійким інноваційним розвитком підприємства на основі формування адаптаційно-інноваційного середовища в умовах існуючої інституціональної матриці та інституційних факторів, з урахуванням обмежень, виявленні стимуляторів активізації інноваційної діяльності та їх регулюванні.

Таким чином, забезпечується стійкий інноваційний розвиток підприємства, як складної соціально-економічної системи, інструментаріями інституційного характеру, з урахуванням ризиків інноваційної діяльності та обмежень – виявлення і цільового регулювання дестимуляторів інноваційного розвитку для формування механізмів стимулювання інноваційної активності підприємств.

Положення 9. Основними передумовами реалізації механізму системного забезпечення стійкого інноваційного розвитку виноробних підприємств є формування адаптаційно-інноваційного середовища, що дозволяє органічно поєднувати властивості стійкості і, одночасно, гнучкості і адаптивності.

Для вирішення окреслених задач необхідним є відповідне методичне забезпечення та інструментарій: наукові підходи до виявлення чинників та оцінки передумов та стимуляторів стійкого інноваційного розвитку підприємств галузі, які базуються на засадах абстрактно-логічного методу, системного та процесного підходів, ситуаційного аналізу; методичні засади оцінки рівня адаптивності, збалансованості та ефективності економічного зростання

за виділеними бізнес-процесами, в основу яких покладено методи таксономічного аналізу та непараметричної статистики, матричний метод, метод експертних оцінок, методика динамічних нормативів; методичні підходи до оцінки потенціалу інноваційного розвитку та інноваційних бізнес-можливостей підприємства; методи когнітивного аналізу балансування цілей підприємства і інтересів стейкхолдерів та вибору цільової направленості розвитку підприємства.

СТРАТЕГІЧНІ МОЖЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ВИНОРОБНОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ

Агєєва І.М., к.е.н., доцент

Одеська національна академія харчових технологій, м. Одеса

За умови становлення цивілізованих ринкових відносин, стохастичності кон'юнктури ринку та непередбачуваності її розвитку, для підприємств зростає значення науково обґрунтованого стратегічного управління, як управлінського процесу. Правильно обрана стратегічна політика підприємства не тільки допоможе закріпити позиції на ринку, але й буде сприяти тенденції розвитку підприємства в цілому.

Метою дослідження є проведення стратегічного аналізу діяльності виноробної галузі з використанням таких методів стратегічного планування, як PEST-аналіз, виявлення факторів зовнішнього середовища, визначення можливостей та загроз для функціонування підприємств виноробної галузі.

Сучасна ситуація на ринку вина України характеризується наступними особливостями:

- з переходом на ринкову економіку, підприємствам тяжко відійти від «соціалістичних» методів планування на основі екстраполяції та орієнтації на можливості виробництва, а не на ринок;

- після кризи 2013-2014 року, виробництво вина та виноматеріалів скоротилося майже в два рази;

- малі виробники працюють в основному в своїх регіонах, і не роблять значного впливу на ринок в цілому. Тобто можна сказати, що тип ринкової структури – олігополія;

- вітчизняні виробники вимушені здійснювати відрахування до бюджету за видачу ліцензій, постійне збільшення акцизів змушує виробників підіймати ціну на свою продукцію чи скорочувати об'єм виробництва дешевих вин;

- з посиленням зав'язків з ЄС експорт продукції збільшується;

- найбільша частка вина (95-97 %), яке реалізується на ринку, припадає на ординарні вина, і лише 3-5 % – на марочні. В той же час, міцні та десертні вина забезпечують більшу частину обсягу продажів вина (понад 60 %), що і є характерною особливістю вітчизняного ринку;

- у споживчих перевагах відбуваються зміни у бік менш дорожчих і відповідно менш якісних вин, але прогнозується тенденція щодо збільшення кількості споживачів, орієнтованих на «натуральні вина».

Для відображення становища факторів макросередовища, які впливають на діяльність виноробної галузі було застосовано ПЕСТ-аналіз.

Проведений PEST-аналіз надав загальне бачення того, які рушійні сили на макрорівні впливають на виноробний сектор. Серед чотирьох сфер, охоплених PEST-аналізом, все більшої ваги набувають технології за допомогою яких трансформується дана галузь, полегшується робота персоналу, оновлюється асортимент продукції. У довгостроковій перспективі досить важливим є врахування трендів у демографії України, на даний момент бачимо, що показники з боку соціально-культурного та демографічного середовищ вказують на погіршення становища, що призводить до звуження виноробної галузі. А політико-

МОДЕЛЬ СИНЕРГЕТИЧНОГО ЕФЕКТУ ВІД ЗБАЛАНСОВАНОГО ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ (НА ПРИКЛАДІ АГРОПРОДОВОЛЬЧОГО СЕКТОРУ)	
Кулаковська Т.А.	317
ЗНАЧИМІСТЬ ХМАРНИХ ПОСЛУГ У СУЧАСНИХ ЕКОНОМІЧНИХ УМОВАХ	
Лобочька Л.Л., Фрум О.Л.	319
ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ М'ЯСОПЕРЕРОБНОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ	
Ощепков О.П., Магденко С.О.	321
СТРАТЕГІЧНЕ БАЧЕННЯ СТАЛОГО ТА ІНКЛЮЗИВНОГО РОЗВИТКУ АГРОПРОДОВОЛЬЧОЇ СФЕРИ	
Самофатова В.А.	323
ОСНОВНІ НАПРЯМКИ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ	
ВИНОРОБНОЇ ГАЛУЗІ	
Яблонська Н.В., Крупіна С.В.	324
ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ ХЛІБНОЇ ГАЛУЗІ	
Татарик Е.П.	325

СЕКЦІЯ «УПРАВЛІННЯ БІЗНЕСОМ»

ПРОБЛЕМИ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ХЛІБОПЕКАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ	
Басюркіна Н.Й.	328
ПРО ДЕЯКІ ОСОБЛИВОСТІ ОПЛАТИ КОЛЕКТИВНОЇ ПРАЦІ В ХАРЧОВІЙ ПРОМИСЛОВОСТІ	
Колеснік В.І., Вігуржинська С.Ю.	330
УТИЛІЗАЦІЯ ВІДХОДІВ ЯК ПРОВІДНА ГАЛУЗЬ ЩОДО РЕФОРМУВАННЯ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ	
Немченко В.В., Немченко Г.В.	331
УПРАВЛІННЯ ВИВЕЗЕННЯМ ВІДХОДІВ В УКРАЇНІ	
Свистун Т.В.	332
АНАЛІЗ ПРОГРАМ ЛОЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМНИЦЬКИХ МЕРЕЖ	
Бровкіна Ю.О.	334

СЕКЦІЯ «МАРКЕТИНГ, ПІДПРИЄМИЦТВО І ТОРГІВЛЯ»

МАРКЕТИНГОВИЙ ПЛАН ДЛЯ ПРОЕКТНОГО ГОТЕЛЬНОГО МІКРОБІЗНЕСУ	
Устенко І.А., Мардар М.Р.	335
ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ВИНОРОБНИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ, ЯК ЗАПОРУКА	
УСПІШНОГО РОЗВИТКУ	
Лагодієнко В.В., Голодонюк О.М., Мільчева В.В.	337
РОЗВИТОК МАРКЕТИНГОВОГО СЕРЕДОВИЩА АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ	
Бахчиванжи Л.А., Євтушок О.В., Значек Р.Р.	339
ОСОБЛИВОСТІ СТРАТЕГІЇ ДИФЕРЕНЦІАЦІЇ ДЛЯ ПІДПРИЄМСТВ ХАРЧОВОЇ ТА ПЕРЕРОБНОЇ	
ПРОМИСЛОВОСТІ	
Голубьонкова О.О., Брайко М.Г., Чирка В.В.	341
МАРКЕТИНГОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ РИНКУ СОНЯШНИКОВОЇ ОЛІЇ	
Черевата Т.М.	343

СЕКЦІЯ «МЕНЕДЖМЕНТ І ЛОГІСТИКА

ПЕРСПЕКТИВИ ВИРОБНИЦТВА ПОНОВЛЮВАЛЬНОГО, ЕКОЛОГІЧНО ЧИСТОГО БІОПАЛИВА В	
УКРАЇНІ	
Савенко І.І., Седікова І.О.	345
КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ СИСТЕМОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТІЙКОГО ІННОВАЦІЙНОГО	
РОЗВИТКУ ВИНОРОБНИХ ПІДПРИЄМСТВ	
Бондаренко С.А.	347
СТРАТЕГІЧНІ МОЖЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ВИНОРОБНОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ	
Агєєва І.М.	349
СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ АПК В КОНТЕКСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ	
Каламан О.Б.	350
УКРАЇНСЬКИЙ АГРАРНИЙ ЕКСПОРТ ПЕРЕВИЩИВ 18,8 МЛРД. ДОЛАРИВ	
Савенко І.І., Седіков Д.В.	352
ВПЛИВ КОМПЕТЕНЦІЙ ПЕРСОНАЛУ НА ЕФЕКТИВНІСТЬ МЕНЕДЖМЕНТУ ПІДПРИЄМСТВ АПК У	
СУЧАСНИХ УМОВАХ	
Козак К.Б.	354
ОСОБЛИВОСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ КОНТРОЛІНГУ НА БОРОШНОМЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ	
Відоменко І.О., Гордієнко Л.Л.	356